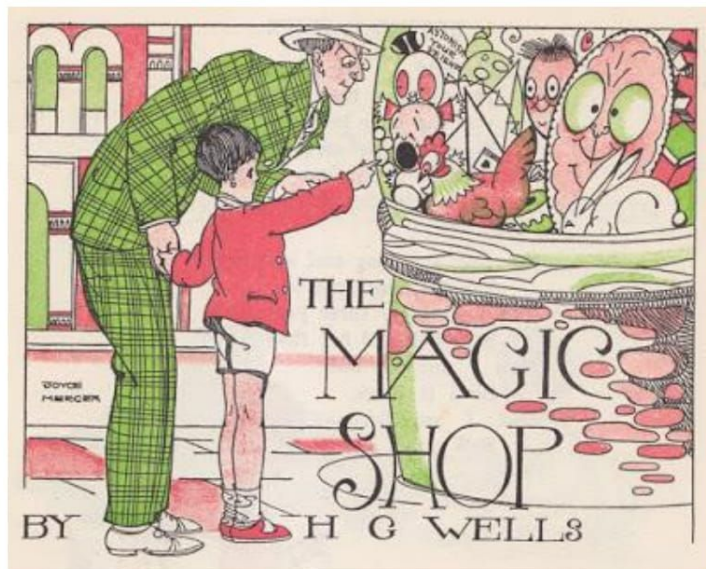

Герберт Уеллс (1866-1946) "Чарівна крамниця" (1903)

Анкета твору

1. **Жанр.** Фантастична новела
2. **Історія написання.** Сам Герберт Уеллс проніс через все життя дитячу безпосередність: його не раз заставали в дитячій, коли він із захопленням грався олов'яними солдатиками своїх дітей. Письменник був чудовим батьком, тому не дивно, що прототипом героя оповідання став його син Джордж Філіп (George Philip), якого в сім'ї спочатку називали за першими літерами імен Джі Пі, а потім просто Джип.
3. **Події відбуваються** у чарівній крамниці на Ріджент-стріт
4. **Герої.** Хлопчик Джип, його батько, торговець-чарівник, розбещений хлопчик Едуард
5. **Оповідач у творі** – батько Джипа. Він розповідає про історію, що сталася з ним та його сином Джипом, коли вони відвідували чарівну крамницю. Автор передає право розповіді батькові,

адже той – безпосередній учасник подій, його оповідь правдива і достовірна, йому довірятиме читач

6. Тема: відвідини батьком і сином чарівної крамниці; незвичайні подарунки для Джипа

7. Сюжет. Хлопчик на ім'я Джип разом із батьком, від особи якого в новелі ведеться розповідь, потрапляють у крамничку, де продають дитячі іграшки. А крамниця виявилася незвичайною: одразу за її порогом почалися дива. Крамниця була заповнена чарівними речами. Тут був тигр із пап'є-маше, "який розмірено киває головою", кришталеві кульки, "порцелянова рука з колодою чарівних карт" і багато інших чарівних речей. На підлозі стояло кілька чарівних дзеркал, які звужували й видовжували, приплющували голови й скрадали ноги. Та справжні дива почалися, коли з'явився продавець. Він почав діставати кришталеві кульки зі своєї голови та кишені хлопчика. З-під пальців продавця сипали різнобарвні іскри, шворку він дістав зі свого рота, а палець, якого продавець потримав над вогнем, обернувся на паличку червоного сургучу. Продавець знав не тільки те, що хотів би придбати собі Джип, йому відомо було навіть ім'я хлопчика та його домашня адреса. Батько Джипа раптом виявив у своєму капелюсі скуйовдженого голуба, два чи три яйця, мармурову кульку, годинника, чималу кипу паперу. Прилавок раптом витягнувся й загородив дорогу до дверей. До крамниці хотів зайти розбещений хлопчик Едуард, але для неслухняних дітей крамниця була завжди зачиненою.

Продавець для Джипа і його батька влаштував огляд товарів і заявив: "Всі товари в нас одного гатунку, а саме: найвищого! Нічого, крім справжньої магії! З гарантією!" Були тут і чарівні поїзди, що рухалися без пари й пружини, і олив'яні солдатиками, що оживали від скоромовки, проказаної над ними, і чарівний меч, і чарівний коник-гойдалка... Продавець, пояснюючи, як влаштовані іграшки, показував їх навиворіт. Внаслідок чергового фокусу дивакуватого торговця Джип раптом безслідно зникає з батьківського поля зору а потім так же несподівано з'являється вже за межами крамнички, де опиняється й ошелешений батько, при цьому сама зловісна крамничка, як примара, раптово зникає.. Дива скінчилися, але Джип тримав в руках чотири пакунки, очі його сяяли.

Вдома з'ясувалося, що в трьох пакунках були солдатиками, а в четвертому - живе кошеня. Хлопчик залюбки грався солдатиками, які, за його словами, оживали, коли він відкривав коробку й промовляв чарівне слово. Батько багато разів пробував, коли Джип грався з ними, зненацька увійти до нього в кімнату. Але нічого

чарівного він так і не помітив, для нього вони були звичайнісінькими солдатами. Кілька разів батько проходив по Ріджент-стріт, шукаючи ту крамницю, щоб сплатити за рахунком, але так і не знайшов її. Відкритий фінал оповідання - це запрошення до мандрівки у світ фантазії.

6. Елементи сюжету:

Експозиція – крамниця міраж

Зав'язка – Біля вітрини Джип та його батько

Розвиток дії: – огляд чарівних речей; фокуси продавця; марні спроби розбещеного Едварда увійти у крамницю; товари для Джипа; огляд виставки

Кульмінація – зникнення Джипа

Розв'язка – диво для Джипа продовжується вдома, батькові воно недоступне.

7. Реальне і фантастичне у творі

Реальне	Фантастичне
Прогулянка батька із сином, відвідування крамниць іграшок, любов дітей до фокусів, їхня багата фантазія	Різні чудеса та перетворення в крамниці, участь дитини в цьому чарівництві

8. Основні контрасти: дорослі ↔ діти; вигадка (фантазія) ↔ реальність; диво ↔ буденний світ

9. Символічні образи

Крамниця – символ дитинства

«Живі» солдатики й живе кошеня - мрія, уява людини здатні перетворити світ довкола, оживити його, зробити його незвичайним, одухотвореним.

11. Основна думка. Твір ушлявляє людяність, добро; вчить бачити прекрасне у світі; закликає вірити в дива, мріяти й думати про краще майбутнє, наближати його своїми добрими справами.

12. Висновок. Саме уява робить неймовірні дива, доводячи реальність неможливого. Творча уява людини — велика цінність. Люди володіють нею з дитинства, але потім чомусь втрачають здатність фантазувати, мріяти, вигадувати, тому світ для них здебільшого незрозумілий і безбарвний. Усе, що не вкладається у прагматичний розрахунок, дорослі люди відкидають і не сприймають. А діти, навпаки, уміють вірити в казку і радіти всьому дивовижному.

У цій фантастичній новелі Г. Уеллс проголошує цінність творчої уяви. Людина повинна бути вільною, мріяти, бути собою, уважав митець. На думку письменника, справжнє життя відбувається лише в глибинах власного «я», здатного творити великі дива. Те, що в людській душі, не менш важливе за світ реальний. Творча уява може змінити все довкола, одухотворити земний світ.

Характеристика образів

Зміни почуттів батька	Зміни почуттів Джипа	Едвард
<i>Байдужість:</i> «Але мені й на думку не спадало завернути туди» <i>Здивування:</i> «У крамниці я цього не чекав» <i>Задоволення:</i> «— Непогано! — кинув я, сміючись» <i>Тривога, ревності:</i> «Невдовзі я з невиразною тривоною і почуттям, дуже схожим на ревності, завважив, що Джип ухопив його за палець» <i>Підозра, побоювання:</i> «Ця крамниця вже починала викликати в мене підозру й побоювання» <i>Обурення:</i> «Я обурено викинув її [кульку] на бруківку»	<i>Цікавість:</i> «Джип уважно роздивився свою кульку, потім дві ті, що лежали на прилавку, і зрештою підвів запитливий погляд на продавця...» <i>Подив:</i> «Це була чарівна крамниця, і тому Джип не поспішав відразу до прилавка, як бувало...» <i>Захоплення:</i> «Хлопчик говорив дуже мало, але очі його були красномовні. Красномовні були і його руки, що тримали біля грудей пошуки» <i>Схвильованість:</i> «Джип стояв невимовно схвильований» <i>Радість:</i> «— Тату, а мені ця крамниця подобається!» «Він не був наляканий, не був розгублений; його просто страшенно тішило те, як минув день»	Неслухняний, невихований, егоїст, балуваний, безсердечний, хоче увійти до крамниці → не допущений через погану поведінку → бажання не виконуються

Нерозуміння: «Але нічого чарівного в них [солдатиках] я так і не помітив...»		
зміг зайти до крамниці → недовіра до чар → сприймає все з іронією → страх за сина → реаліст → не розуміє фантазій сина → втрата спроможності бачити дива	успадкував вихованість матері; не забував про інших людей; ввічливо і довірливо звертався до продавця; був стриманим і не набридав проханнями, слухняний, добрий, чуйний, готовий сприйняти будь-яке диво; іграшки, речі оживають у її уяві; захоплено сприймає таємничі ігри → «хороший хлопчик» → хлопчик, достойний чарівних подарунків → мрійник	

В образах батька і сина письменник уособлює два різні світогляди. Перший, батьків, — це світогляд «поважної, дорослої» людини. Він відзначається виваженим критичним поглядом на речі, прагненням усьому дати логічне пояснення. Але людина з таким, позбавленим уяви, світоглядом опиняється в глухому куті, коли не може логічно розтлумачити явище. Тоді їй не залишається нічого іншого, як відмахнутися від незвичайного, зробити вигляд, що його взагалі не існує. Інший світогляд представляє дитина. Вона багато чого ще не знає, але вона радо і щиро сприймає нове. Її фантазія допомагає зазирнути за межі відомого, розширити свої уявлення про світ. Ця здатність по-дитячому подивитися на світ може подарувати чимало радості і задоволення. Письменник не протиставляє «дитячий» і «дорослий» світогляди, віддаючи якомусь із них перевагу, він лише показує, як обкрадає себе людина, коли вона неспроможна вірити у прекрасні дива.

Завдання

Осмилюємо прочитане.

1. Що ви помітили незвичайного у творі?
2. Хто був ініціатором відвідування чарівної крамниці — Джип чи його батько?
3. Які речі привернули увагу Джипа?
4. Які фокуси показав їм крамар? Прочитайте й перекажіть відповідні епізоди.
5. Знайдіть найбільш напружений момент твору. Чому саме цей момент ви вважаєте кульмінаційним?
6. Що, на вашу думку, означають ті подарунки, які залишилися в Джипа після відвідування чарівної крамниці?

Порівнюємо.

1. Як сприймав фокуси Джип? Наведіть відповідні цитати.
2. Про що постійно думав батько хлопчика, спостерігаючи за фокусами крамаря?
3. У який момент твору вам стало зрозуміло, що батько та Джип відрізняються своїми поглядами й позиціями?
4. Поміркуйте, чому в Країну Див разом із Алісою не потрапив її татусь? Якби батько Аліси теж впав у кролячу нору, то які поради він давав би їй?

Для обговорення.

1. Чому двері чарівної крамниці відчинилися для Джипа й не відчинилися для іншого хлопчика — Едуарда?
2. Як ви думаєте, чи стане Джип схожим на свого батька, коли виросте?
3. Як можна пояснити вислів: «Кожен бачить навколо себе лише те, що хоче бачити»? Як цей вислів пов'язаний із героями оповідання?
4. Поясніть слова продавця чарівної крамниці: «Чого тільки люди не носять із собою!». Що, на вашу думку, носять із собою (у прямому та переносному значенні) діти і дорослі?

Творче завдання.

1. Придумайте (усно) сюжет фантастичної новели «Чарівна крамниця-2» про те, як Джип став дорослим.
2. Напишіть твір-роздум про свої улюблені речі або іграшки «Світ, який для мене завжди живий...» (1 за вибором).
3. Випишіть з тексту дива, які побачили батько й син. Спираючись на зроблені нотатки, опишіть, якою ви уявляєте чарівну крамницю.

Джерела

- Ukrtvory.** Радість по-дитячому дивитися на світ <http://ukrtvory.ru/radist-po-dityachomu-divitisya-na-svit.html>
- Аудіокнига.** Герберт Велс «Чарівна крамниця» <https://www.youtube.com/watch?v=TgLjQJpqyhM>
- Білокінь В.** Передбачення Герберта Веллса // Зарубіжна література. — 2006. — № 8. — С.1-2
- Васьковський М.** «Герберт Уеллс. Волшебная лавка» (1969). Фільм https://www.youtube.com/watch?v=Ni_6MxA4oBA
- Волощук Є.В., Слободянюк О.М.** Світова література. Підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. - К.: Генеза, 2015.
- Гузь О.** Шляхом діалогу розвивати аналітико-інтерпретаційні уміння та навички учнів, створювати власні смисли. Урок-осягнення художнього світу оповідання Г. Веллса «Чарівна крамниця» // Всесвітня література. — 2006. — № 6. — С. 37—41.
- Гузь О.О.** Особливості фантастичного світу в новелі Герберта Уеллса "Чарівна крамниця" // Зарубіжна література в школах України. — 2016. — № 2. - С.37-41.
- Каєнко О.** У світі живих солдатиків і мандрівних крамниць. Система уроків з вивчення новели Г. Веллса «Чарівна крамниця» // Зарубіжна література. — 2001. — № 29 —32 (237—240). — С. 5—6
- Козова Т.О.** Г. Дж. Уеллс – видатний англійський письменник-фантаст. Особливості фантастичного світу в новелі “Чарівна крамниця” <https://www.slideshare.net/tamilakozova/ss-65435735>
- Козова Т.О.** Г. Дж. Уеллс – видатний англійський письменник-фантаст. Особливості фантастичного світу в новелі “Чарівна крамниця”. [Презентація](#)
- Мартиненко Т. В.** Інтерактивний плакат «Герберт Уеллс «Чарівна крамниця»» <https://edu.glogster.com/glog/-/2lief1plumt>
- Мілянська Н.Р.** Зарубіжна література: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - Тернопіль: Астон, 2015
- Ніколенко О.М., Конєва Т.М.** Зарубіжна література. Підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. - К.: Грамота, 2015.
- Осьмак С. Я.** "Слідство ведуть знавці": характеристика персонажів за оповіданням Г.Веллса "Чарівна крамниця" // Зарубіжна література в навчальних закладах. — 2004. — № 4. - С.13-15.
- Павленко І.** Дорослість - це хвороба?: Г.Веллс "Чарівна крамниця", 7кл. // Зарубіжна література. — 2006. — № 8. — С.5-6
- Парашич В.В.** Світова література. 7 клас/ Парашич В.В.- Х.: Вид. група «Основа», 2015.
- Руденко Л.** "У нас без обману" : Своєрідність сприйняття подій героями твору Г.Веллса "Чарівна крамниця", 7 кл. // Зарубіжна література. — 2006. — № 8. — С.3-4
- Тракалюк Н.** Герберт Уеллс "Чарівна крамниця". Вікторина <https://learningapps.org/2264753>